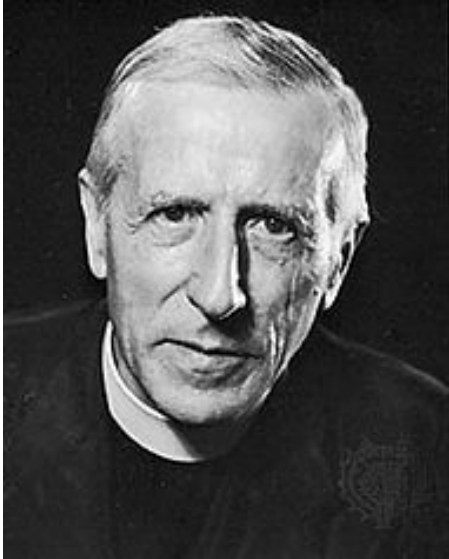

ΠΙΕΡ ΤΕΓΙΑΡ ΝΤΕ ΣΑΡΝΤΕΝ (1881-1955)

Έχει εμπνεύσει τους πολιτικούς Αλ Γκορ και Μάριο Κουόμο, ενώ η διορατικότητά του έχει εντυπωσιάσει πολλούς σύγχρονους ερευνητές. Ο νομπελίστας βιοχημικός Κριστιάν ντε Ντουβ (1974) υποστηρίζει ότι η θεωρία του Πιερ Τεγιάρ ντε Σαρντέν μάς έχει καθοδηγήσει στην προσέγγιση της έννοιας του κόσμου. Ακόμη και ο Μάρσαλ Μακ Λούαν παρέθεσε απόψεις του όταν συνέθεσε τη θεωρία του για την παγκοσμιοποίηση.

Ο Πιερ Τεγιάρ ντε Σαρντέν δεν ήταν άλλος από έναν ιδιόρρυθμο ιησουίτη παπά και παλαιοντολόγο, του οποίου όμως η φιλοσοφία παραδόξως έδειχνε τον δρόμο για τον κυβερνοχώρο. Γεννήθηκε στη Σαρσενάτ της Γαλλίας από αγροτική οικογένεια. Ο πατέρας του ανέκαθεν εξέφραζε ένα ενδιαφέρον στη γεωλογία, ενδιαφέρον το οποίο ασπάστηκε και ο μικρός Πιερ.

Σπούδασε την επιστήμη εσώκλειστος σε ιησουιτικό κολέγιο. Σε ηλικία δεκαοκτώ ετών έγινε μέλος του ιησουιτικής επισκοπής στην Προβάνς. Στα είκοσι τέσσερά του ήταν ήδη καθηγητής στο ιησουιτικό κολέγιο του Καΐρου.

Παρ' όλο που χρίστηκε παπάς το 1911, ο Τεγιάρ επέλεξε τη θέση του κουβαλητή φορείου στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Μάλιστα για το κουράγιο του στο μέτωπο ανταμείφθηκε με μετάλλιο γενναιότητας. Το 1923, αφού δίδαξε στο Καθολικό Ινστιτούτο του Παρισιού, πραγματοποίησε την πρώτη του παλαιοντολογική και γεωλογική αποστολή στην Κίνα, όπου έλαβε μέρος στην ιστορική ανακάλυψη του ανθρώπινου κρανίου του Πεκίνου (1929). Τα επόμενα ταξίδια του κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1930 τον μετέφεραν στην έρημο Γκόμπι, στο Κασμίρ, στο Σινκιάνγκ, στην Ιάβα και στη Βιρμανία. Έβαλε και αυτός το λιθαράκι του στην παγκόσμια γνώση απολιθωμάτων και γεωλογικών συνθηκών στην περιοχή της Ασίας.

Τα συγγράμματά του υπήρξαν κυρίως επιστημονικά και ασχολούνταν με την παλαιοντολογία των θηλαστικών. Τα φιλοσοφικά του συγγράμματα ήταν αποτέλεσμα βαθύτατης διαλογής, μέσα από τη σύναξη των εμπειριών του και της παρατηρητικότητάς του. Στην έρημο της Αιγύπτου, καθώς ολοκλήρωνε μελέτες για τα ευρήματά του, συνειδητοποίησε ότι η πέτρα που κρατούσε στο χέρι του έπαιζε και αυτή τον ρόλο στο σύνολο του οικοσυστήματος. Σύντομα ο Τεγιάρ κατέληξε στη φιλοσοφία του, η οποία βασίστηκε στο γεγονός ότι ο υλικός κόσμος ήταν απόλυτα συνδεδεμένος με τις δυνάμεις και τα πιστεύω της καθολικής Εκκλησίας. Καμία από τις δύο πλευρές δεν συμφώνησε με την ακραία αυτή άποψη.

Τα φιλοσοφικά του συγγράμματα, τα οποία συνέθεσε τη δεκαετία του 1950, συνάντησαν εμπόδια. Τα δύο βασικότερα, «Le Milieu Divine» (1957) και «La Phenomenon humain» (1955), γράφτηκαν γύρω στο 1920 αλλά εκδόθηκαν μεταθανάτια. Σε αυτά ο Τεγιάρ υποστηρίζει ότι η χριστιανική σκέψη μπορεί να συνυπάρξει με τη μοντέρνα επιστήμη. Ο επαναστάτης για την εποχή του φιλόσοφος αναθεώρησε την έννοια της εξέλιξης, ανατρέποντας τη θεωρία του Δαρβίνου, υποστηρίζοντας ότι η ζωή στον πλανήτη Γη οδεύει προς μια πληρότητα, την οποία βάπτισε Σημείο Ωμέγα. Ο Τεγιάρ θεώρησε ότι βασικά φαινόμενα σχετικά με την ύλη, όπως η βαρύτητα, ο ηλεκτρομαγνητισμός κ.ά., διαδραματίζονται με σκοπό την παραγωγή άλλων ανώτερων και πιο πολύπλοκων οντοτήτων. Ο άνθρωπος, κατά τον Τεγιάρ, προσέθεσε μια νέα διάσταση στον κόσμο. Τα ζώα μπορεί να διαθέτουν γνώσεις, όμως μόνο ο άνθρωπος έχει τη συναίσθηση ότι κατέχει τη γνώση.

Το δεύτερο κομμάτι της θεωρίας του Τεγιάρ έχει να κάνει με την κοινωνικοποίηση του ανθρώπου, την πορεία του προς μία και μοναδική κοινωνία. Αυτό το είδος της εξέλιξης εμπλέκει τις νέες τεχνολογίες, τις μεθόδους επικοινωνίας και την αστυφιλία. Φαινόμενα τα οποία στο τέλος της ζωής τού Τεγιάρ βρίσκονταν μόλις στο ξεκίνημά τους.

Ποια είναι η θέση του θεού στη θεωρία του Τεγιάρ; Όλα κλείνουν προς Εκείνον. Όταν η ανθρωπότητα και ο υλικός κόσμος αγγίξουν το τελικό στάδιο της εξέλιξης και εξαντλήσουν όλα τα περιθώρια για περαιτέρω εξέλιξη, τότε η μεταφυσική σειρά των πραγμάτων θα σημανθεί από την Παρουσία, τη Δευτέρα Παρουσία του Χριστού.

Όσο για το «κακό» και την «αμαρτία», δεν είναι παρά η αταξία που προκαλείται από την τάξη κατά τη διαδικασία της εξέλιξης. Ο Τεγιάρ πέρασε τα τελευταία χρόνια της ζωής του στην πιο εξελιγμένη γωνιά της γης, στη Νέα Υόρκη, όπου και άφησε την τελευταία του πνοή στις 10 Απριλίου του 1955.

Νίνα-Μαρία Πασχαλίδου
(Πηγή: Το Βήμα)
22 Σεπτεμβρίου 2010